

Родина Limacodidae

34. *Apoda limacodes* (Hufnagel, 1766) 19-21.VII.2019 (5);

Родина Cossidae

35. *Cossus cossus* (Linnaeus, 1758) 6-8.IX.2019 (2), 19-21.VII.2019 (3);

36. *Zeuzera pyrina* (Linnaeus, 1761) 19-21.VII.2019 (2);

37. *Phragmataecia castaneae* (Hübner, 1790) 19-21.VII.2019 (4).

Висновки. Видовий склад лускокрилих на території природного заповідника «Михайлівська цілина» тільки розпочато, для порівняння в околицях біологічного стаціонару Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка «Вакалівщина» зареєстровано 91 вид з вказаних родин та ще 89 представників родини п'ядуни [3, 4]. Вважаємо, що ці результати є попередніми й такими, що не відображають повної картини фауни метеликів заповідника, оскільки більш точні дані потребують подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Говорун А. В., Пархоменко В. В. Фауна чешуекрылых семейства огневки (Lepidoptera, Pyralidae) заповедника «Михайловская целина» // Проблемы збереження ландшафтного ценотичного та видового розмаїття басейну Дніпра : Збірник наук. праць. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2003. С. 184–187.
2. Говорун О. В. До вивчення вогнівок (Lepidoptera, Pyralidae) заповідника «Михайлівська цілина» // Природничі науки : Збірник наукових праць / голов. ред. В. І. Шейко. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. Випуск 15. С. 6–10.
3. Говорун О.В., Білан О.В. Результати багаторічних дослідження нічних лускокрилих (Lepidoptera) біостаціонару «Вакалівщина» // Вакалівщина: До 50-річчя біологічного стаціонару Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка. Збірник наукових праць. Суми, 2018. С. 53–61.
4. Говорун О. В., Рибіна Г. О. П'ядуни (Lepidoptera, Geometridae) біостаціонару «Вакалівщина» // Вакалівщина: До 50-річчя біологічного стаціонару Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка. Збірник наукових праць. Суми, 2018. С. 76–84.

УДК 595.782

DOI: 10.5281/zenodo.3551454

О. В. Говорун

ORCID ID 0000-0002-6626-1241

a.govorun76@gmail.com

Л. О. Михайленко

Г. О. Рибіна

**СОВКИ (LEPIDOPTERA, NOCTUIDAE) ПРИРОДНОГО
ЗАПОВІДНИКА «МИХАЙЛІВСЬКА ЦІЛИНА»**

Говорун О. В., Михайленко Л. О., Рибіна Г. О. Совки (Lepidoptera, Noctuidae) природного заповідника «Михайлівська цілина» . – Природничі науки. – 2019. – 16: 54–58. Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

У статті представлені результати дослідження видового складу метеликів родини Совки (Lepidoptera, Noctuidae), зареєстрованих у сучасних межах заповідника «Михайлівська цілина» у 2019 р. На території заповідника виявлено 28 видів совок.

Ключові слова: совки, Lepidoptera, Noctuidae, заповідник «Михайлівська цілина», фауна.

Govorun O. V., Mykhailenko L. O., Rybina G. O. The noctuid moths (Lepidoptera, Noctuidae) of Nature Reserve «Mykhaylivs'ka tsilyna». – *Prirodniči nauki.* – 2019. – 16: 54–58.

Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko

The paper presents the results of research of noctuid moths in Nature Reserve «Mykhaylivs'ka tsilyna» in 2019. 28 species of noctuid moths were found.

Key words: moths, Lepidoptera, Noctuidae, Nature Reserve «Mykhaylivs'ka tsilyna», fauna.

Природний заповідник «Михайлівська цілина» - єдиний природний заповідник на території Сумської області, розташований на території Лебединського та Недригайлівського районів в басейні р. Сула. Площа території заповідника становить 882,9 га. Цей невеликий куточок неораного степу репрезентує особливі лучні степи, які в минулому були поширені в лісостеповій частині України, зокрема, на Сумщині. Отже тут охороняється ділянка плакорного лучного степу, який в Україні майже повністю розорений.

Видовий склад совок Сумщини вивчали неодноразово, зокрема в ряді публікацій згадуються 309 видів [1-14], зареєстрованих в різних районах області. При цьому основу матеріалів складають совки, зібрані на території біологічного стаціонару Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (СДПУ ім. А.С. Макаренка) поблизу с. Вакалівщина Сумського району.

За програмою роботи науково-дослідної лабораторії «Моніторингу популяцій тварин та рослин Сумської області» при кафедрі біології людини і тварин СДПУ ім. А.С. Макаренка у 2019 р. було продовжено дослідження фауни лускокрилих територій природного заповідника «Михайлівська цілина». Метою нашого дослідження було продовження інвентаризації видового складу нічних лускокрилих, зокрема совок, та їхнього розподілу на території заповідника.

Матеріали та методика досліджень. Нічних лускокрилих було зібрано за три експедиційні виїзди: 2-4 травня, 19-21 липня та 6-8 вересня 2019 р. в с. Великі Луки на ділянці садиби-будиночка для відвідувачів заповідника. Із настанням сутінок (21.00-21.30) вмикали 2 дугово-ртутні лампи 250 W, зафіксовані на висоті 2-2,5 м від поверхні ґрунту на тлі білих екранів. Відловлених метеликів відразу поміщали в морилки, заправлені етилацетатом. Відлов метеликів тривав до світанку. Комах монтували на ентомологічні голки або вкладали у матрацики для подальшого визначення.

Ручним методом метеликів збирали в місцях денного перебування імаго (рослинність, стовбури та пеньки, паркани, стіни будівель, помешкання тощо). Цим методом знайдені деякі види, які не прилітали на світло, а також вдалось зібрати матеріал там, де неможливо було використати світло ламп.

Ідентифікацію видів проводили за зовнішніми морфологічними ознаками.

Результати та їх обговорення. Загалом на території заповідника виявлено 28 видів совок з 10 підродин. Далі представлено список зареєстрованих видів. У скобках вказано дату та кількість спійманих особин. Список скомпоновано згідно з прийнятою системою родини [12].

Родина Noctuidae

Підродина Rivulinae

1. *Rivula sericealis* (Scopoli, 1763) 6-8.IX.2019 (3);

Підродина Hupeninae

2. *Hupena proboscidalis* (Linnaeus, 1758) 19-21.VII.2019 (1);
3. *Hupena rostralis* (Linnaeus, 1758) 2-4. V.2019 (1);

Підродина Catocalinae

4. *Catocala fraxini* (Linnaeus, 1758) 6-8.IX.2019 (2);
5. *Catocala nupta* (Linnaeus, 1767) 6-8.IX.2019 (2);
6. *Laspeyria flexula* ([Denis & Schiffermuller], 1775) 6-8.IX.2019 (2);

Підродина Acronictinae

7. *Acronicta aceris* (Linnaeus, 1758) 19-21.VII.2019 (1);
8. *Acronicta megacephala* ([Denis & Schiffermuller], 1775) 19-21.VII.2019 (2);

Підродина Acontiinae

9. *Emmelia trabealis* (Scopoli, 1763) 19-21.VII.2019 (3);
10. *Protodeltote pygarga* (Hufnagel, 1766) 19-21.VII.2019 (3);
11. *Deltote bankiana* (Fabricius, 1775) 19-21.VII.2019 (3);
12. *Pseudeustrotia candidula* ([Denis & Schiffermuller], 1775) 19-21.VII.2019 (3);
13. *Eublemma purpurina* ([Denis & Schiffermuller], 1775) 19-21.VII.2019 (2);

Підродина Plusiinae

14. *Diachrysia stenochrysis* (Warren, 1913) 19-21.VII.2019 (2), 6-8.IX.2019 (1);
15. *Macdunnoughia confuse* (Stephens, 1850) 19-21.VII.2019 (1), 6-8.IX.2019 (3);
16. *Abrostola triplasia* (Linnaeus, 1758) 9-21.VII.2019 (1);

Підродина Cuculliinae

17. *Cucullia fraudatrix* Eversmann, 1837 19-21.VII.2019 (2);

Підродина Ipomorphinae

18. *Hoplodrina ambigua* ([Denis & Schiffermuller], 1775) 6-8.IX.2019 (3); 19-21.VII.2019 (1);
19. *Eucarta virgo* (Treitschke, 1835) 19-21.VII.2019 (2);

20. *Atethmia centrigo* (Haworth, 1809) 6-8.IX.2019 (3);
 21. *Xanthia icteritia* (Hufnagel, 1766) 6-8.IX.2019 (1);
 22. *Amphipoea fucosa* (Freyer, 1830) 19-21.VII.2019 (3);

Підродина *Hadeninae*

23. *Lacanobia contigua* ([Denis & Schiffermuller], 1775) 19-21.VII.2019 (1);
 24. *Sideridis rivularis* (Fabricius, 1775) 19-21.VII.2019 (1);
 25. *Mythimna ferrago* (Fabricius, 1787) 19-21.VII.2019 (2);
 26. *Tholera decimalis* (Poda, 1761) 6-8.IX.2019 (15);

Підродина *Noctuinae*

27. *Noctua pronuba* (Linnaeus, 1758) 6-8.IX.2019 (2);
 28. *Eurois occulta* (Linnaeus, 1758) 19-21.VII.2019 (1).

Серед зафіксованих видів совок 1 вид (*Catocala fraxini*) занесений до Червоної книги України. Регіонально рідкісних та видів, занесених до списків Бернської конвенції, МСОП, не зареєстровано.

Висновки. Видовий склад совок природного заповідника «Михайлівська цілина» вивчений вкрай нерівномірно, отже ці результати не відображають повної картини фауни цих метеликів заповідника та обумовлюють проведення подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Говорун А. В. К изучению видового состава совок (Lepidoptera, Noctuidae) Сумской области (Украина) // Сучасні екологічні проблеми Українського Полісся та суміжних територій (до 15-річчя аварії на ЧАЕС). Ніжин, 18-20 вересня 2001 р. С. 25–28.
2. Говорун А.В. К изучению особенностей биологии массовых видов совок (Lepidoptera, Noctuidae) Сумской области Украины // Сучасні екологічні проблеми Українського Полісся та суміжних територій (до 15-річчя аварії на ЧАЕС). Ніжин, 18–20 вересня 2001 р. С. 29–30.
3. Говорун О. В., Михайленко Л. О. Совки (Lepidoptera, Noctuidae) біостаніонару «Вакалівщина» та прилеглих територій // Вакалівщина: До 50-річчя біологічного станіонару Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка. Збірник наукових праць. Суми, 2018. С. 64–76.
4. Говорун О. В., Михайленко Л. О., Рибіна Г. О. До вивчення фауни деяких родин нічних лускокрилих (Insecta, Lepidoptera) території Гетьманського НПП // Актуальні проблеми дослідження довкілля. Збірник наукових праць (за матеріалами VII Міжнародної наукової конференції, присвяченої 10-річчю Гетьманського національного природного парку, 24-25 травня 2019 р., м.Суми) / Ред. кол.: Шейко В.І., Касьяненко Г.Я., Литвиненко Ю.І. та ін.: Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка. Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2019. С. 71–73.
5. Заповідні скарби Сумщини (під ред. Т.Л. Андрієнко). Суми: вид-во Джерело, 2001. 208 с.
6. Ключко З. Ф. Совки квадрифіоїдного комплексу. Фауна України. Т. 16, Вип. 6. К.: Наукова дум-ка, 1978. 412 с.
7. Ключко З. Ф. До вивчення совок (Lepidoptera, Noctuidae) східної України // Вакалівщина: До 30-річчя біостаніонару Сум. педін-ту. Зб. наук. пр. Суми: Сумський педінститут, 1998. С. 40–44.
8. Ключко З. Ф. Новые виды совок (Lepidoptera, Noctuidae) фауны Украины // Вестник зоол. 2002. 36 (2). С. 10.

9. Ключко З. Совки України. Київ : Видавництво Раєвського, 2006, 248 с.
10. Ключко З. Ф., Говорун А. В. Совки (Lepidoptera: Noctuidae) Сумської області // Известия Харьковского энтомологического общества. 2002 (2003), том X, выпуск 1–2. С. 86–95.
11. Ключко З. Ф., Говорун А. В. Совки (Lepidoptera, Noctuidae) биостационара «Вакаловщина» // Вакалівщина: До 40-річчя біологічного стаціонару Сумського державного педагогічного університету ім. А.С. Макаренка. Збірник наукових праць. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. С. 60–70.
12. Ключко З. Ф., Плющ И. Г., Шешурак П. Н. Аннотированный каталог совок (Lepidoptera, Noctuidae) фауны Украины. Киев. 2001. 882 с.
13. Ключко З. Ф., Шешурак П. Н. Новые данные о видовом составе и распространении совок (Lepidoptera, Noctuidae) в Украине // Вестник зоол. 2002. 36(2). С. 22.
14. Совинський В. До фавни Lepidoptera Чернігівщини // Зб. праць Дніпровської біол. Станції, 1927. Ч.2. Труды фіз.-матем. Відд. УАН. Т.III. Вип. 7. Київ. С. 359–427.